

ประสบการณ์ชีวิตของครูผู้สอนเด็กออทิสติกในโรงเรียน

วิลาวัลย์ กล้าแรง, พย.ม.* , ชัยวัฒน์ อ่อนไรสง, พย.ม.*
กัลยรัตน์ ศรีกล้า, พย.ม.** , พัชรินทร์ วรรณทวี, พย.ม.*
พยอม ตันจรรยา, พย.บ.*** , รุจิสร สุระถาวร, พย.บ.*

Received: June 14, 2024

Revised: October 26, 2024

Accepted: November 22, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิตของครูผู้สอนเด็กออทิสติกในโรงเรียน เลือกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามเกณฑ์การคัดเลือกได้ครูผู้สอน 11 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสัมภาษณ์แบบ กึ่งโครงสร้างและแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกวิเคราะห์ข้อมูล เชิงเนื้อหา ด้วยวิธีวิทยาการศึกษาประสบการณ์ชีวิตและเรื่องเล่าตามแบบปรากฏการณ์วิทยา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้สอนเด็กออทิสติกทำหน้าที่สอน ดูแลสุขภาพเด็กและสอนทักษะชีวิตเสมือน เป็นลูกตัวเอง 2) ความสำเร็จเกิดจากความเข้าใจ ไม่ยอมแพ้ต่อปัญหาอุปสรรค และได้รับความร่วมมือ ครูเข้าใจเด็ก ผู้ปกครองเอาใจใส่ ผู้บริหารสนับสนุน เพื่อนและตัวเด็กเอง ที่สำคัญครูออกแบบการเรียนรู้และ ปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะเด่นของผู้เรียนรายบุคคล 3) ปัญหาอุปสรรคด้านผู้ปกครอง เด็กเอง และบุคลากร แต่ครูเท่าที่มีก็ตั้งใจสอน และสามารถจัดการปัญหาบางอย่างได้ 4) ครูต้องการให้ผู้ปกครอง ช่วยกระตุ้นพัฒนาการเด็ก ต้องการให้ทุกส่วนมีความเข้าใจเด็กและให้การสนับสนุนช่วยเหลือครู ทั้งผู้บริหาร โรงเรียนและเพื่อนครู โรงพยาบาล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสังคมโดยทั่วไป ข้อเสนอแนะ ทีมผู้บริหาร การศึกษาและทีมผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดเป็นนโยบาย จัดระบบการศึกษาที่มีคุณภาพแก่เด็กออทิสติกรวมทั้งจัดระบบการส่งเสริมสนับสนุนผู้ปกครองเด็กอย่างเป็น รูปธรรมให้มากขึ้น โดยร่วมกันจัดระบบการดูแลเด็กและระบบการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสำหรับ บุคคลออทิสติก และมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และควรศึกษาวิจัยการพัฒนาโปรแกรม การสอนเด็กออทิสติกในโรงเรียน

คำสำคัญ: ประสบการณ์ชีวิต ครูการศึกษาพิเศษ ออทิสติก

* อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

** อาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก; ผู้ให้การติดต่อหลัก:

E-mail: kanyarat@bcnsurin.ac.th

*** พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ หัวหน้ากลุ่มการพยาบาลจิตเวช โรงพยาบาลสุรินทร์

Life Experiences of Teachers Who Teach Autism Children in Schools

Wilawan Klaraeng, M.N.S.* , Chaiwat Onthysong, M.N.S.* ,
Kalyarat Sornkla, M.N.S.** , Patsharin Wannatawee, M.N.S.* ,
Payom Tantajanya, B.N.S.*** , Rujisan Surataworn, B.N.S.* ,

Abstract

This qualitative research aimed to study the life experiences of teachers who educate autistic children within a school system. The sample was purposively selected based on inclusion criteria, consisting of 11 teachers. The tools used were semi-structured interviews and non-participatory observation. Data was collected through in-depth interviews and analyzed using content analysis based on the life experience study and storytelling methods, following the phenomenological approach to describe the findings.

The research findings revealed: 1) Teachers of autistic children serve multiple roles: teaching, ensuring the children's health, and teaching life skills. These teachers do more than just fulfill the traditional role of educators; they also closely care for the children as if they were their own, guiding their health and life skills development. 2) Success in teaching autistic children stems from understanding, perseverance in the face of challenges, and cooperation. Most importantly, teachers design and adapt teaching methods to suit the individual strengths of each student. 3) There are challenges related to personnel, parents, and the children themselves. Despite staff shortages, the teachers show dedication and manage to address certain problems effectively. 4) Teachers express a need for additional support, especially from parents, in encouraging children's development. They also seek understanding and support from school administrators, fellow teachers, hospitals, relevant agencies, and society at large. Recommendations: Administrative teams in relevant organizations should apply the research findings to establish policies that ensure a high-quality education system for autistic children. Collaboration between these parties should lead to a well-structured system for child care and education, continuously monitored and improved. Further research should focus on developing teaching programs for autistic children in schools.

Keywords: Life experiences, Special education teachers, Autism

* Lecturer, Boromarajonani College of Nursing, Surin, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

** Lecturer, Boromarajonani College of Nursing, Surin, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute; Corresponding

Author E-mail: kanyarat@bcnsurin.ac.th

*** Skilled Registered Nurse, Head of Psychiatric Nursing Group, Surin Hospital

บทนำ

ออทิสติก คือ ความบกพร่องในทักษะทางสังคมและการสื่อสารร่วมกับอาการหมกมุ่นกับบางสิ่งบางอย่างมากเกินไปหรือพุดซ้ำ ๆ ขาดความยืดหยุ่น ตรงกับการวินิจฉัยโรคทางจิตเวชเด็กชื่อ “Autism Spectrum Disorder-ASD” (ตามเกณฑ์ DSM-5 ของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน) หรือ “Pervasive Developmental Disorders-PDDs” (ตามเกณฑ์ ICD-10 ขององค์การอนามัยโลก รหัส F84) มีการประมาณการว่า เด็กทั่วโลกประมาณ 1 ใน 100 คนเป็นออทิสติก (World Health Organization, 2023) จากรายงานสถานการณ์โรคจิตเวชเด็กไทย ปี พ.ศ. 2565 - พฤษภาคม พ.ศ. 2566 อัตราป่วยรายใหม่ของออทิสติก (F84.0-F84.9) ที่มีอายุ 2 - 5 ปี 11 เดือน 29 วัน ภาพรวมพบ 112.87 คนต่อ100,000ประชากร (วรวรรณ จุฑา และคณะ, 2566) ในจังหวัดสุรินทร์มีเด็กออทิสติกจำนวน 172 คน (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุรินทร์, 2565) คิดเป็นร้อยละ 0.22 ของผู้พิการทั้งหมดในจังหวัดสุรินทร์ (77,639 คน)

เด็กออทิสติกมีความผิดปกติในสมองจึงมีความพร่องทางการสื่อสาร การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ชอบทำกิจวัตรประจำวันแบบเดิม เช่น เดินตามเส้นทางเดิมรับประทานของเดิมซ้ำ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงจะหงุดหงิดอาละวาดเนื่องจากไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ทำให้เด็กมีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรมตามมา ส่งผลกระทบต่อทั้งตัวเด็กเอง พ่อแม่ ครอบครัว ครู และเพื่อน ๆ (เพ็ญแข ลิมศิลา และธีรรัตน์ แทนขำ, 2562) จึงเป็นบทบาทสำคัญที่พยาบาลต้องทำเป็นอันดับแรกในการดูแลช่วยเหลือแก่เด็กออทิสติกปฐมวัย คือบทบาทในการสอนพ่อแม่ฝึกทักษะกิจวัตรประจำวันแก่เด็ก นอกจากนี้ให้การดูแลช่วยเหลือเด็กโดยตรงแล้ว พยาบาลควรเน้นให้พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือเด็กอย่างต่อเนื่องด้วย โดยพยาบาล ต้องสอนพ่อแม่ให้มีความรู้และทักษะในการฝึกทักษะกิจวัตรประจำวันแบบพื้นฐานแก่เด็กออทิสติกด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเป็นแบบอย่างที่ดี การฝึกซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่อง การใช้สื่อภาพ หรือคลิปวิดีโอช่วยในการฝึก การชื่นชมให้กำลังใจเด็ก เป็นต้น เพื่อให้พ่อแม่สามารถนำไปใช้ในการดูแลและฝึกทักษะแก่เด็กได้จริง (พนิดา รัตน์ไพโรจน์ และคณะ, 2566) การได้รับการเตรียมและดูแลพ่อแม่ของเด็กออทิสติกเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง ทำให้พ่อแม่มีทักษะความสามารถ และมีจุดมุ่งหมายอยากให้ลูกออทิสติกไปโรงเรียนให้ได้ เพราะเด็กออทิสติกสามารถเรียนรวมกับเด็กปกติได้ ในมุมมองของบุคลากรทางการแพทย์และการศึกษามีความเห็นว่าเด็กออทิสติกที่สามารถไปโรงเรียนได้ต้องมีความพร้อมหรือศักยภาพพื้นฐาน ดังต่อไปนี้ 1) มีสมาธิ นั่งนิ่ง และอยู่ในกลุ่มได้อย่างน้อย 10 นาที 2) ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน 3) ไม่มีปัญหาพฤติกรรมที่รุนแรง 4) มีทักษะทางสังคม รู้จักการรอคอย และมีมารยาทพื้นฐาน 5) มีปฏิสัมพันธ์และสามารถสื่อสารภาษาด้วยท่าทาง หรือคำพูดกับคนอื่นได้ 6) ไม่มีปัญหากล้ามเนื้อมือสามารถใช้มือทั้งสองข้างในการทำกิจกรรมได้ (กรมสุขภาพจิต, สถาบันราชานุกูล, 2554) โรงเรียนจึงต้องจัดให้มีสิทธิและโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษและต้องส่งเสริมการศึกษาของเด็กออทิสติกและเด็กพิเศษตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ซึ่งมีกฎหมายการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2552 โดยระบุกระบวนการจัดทำแผน การจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล อย่างน้อยต้องประกอบด้วย 1) จัดประเมินระดับความสามารถและความต้องการจำเป็นพิเศษ

ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2) กำหนดเป้าหมายระยะยาว 1 ปี เป้าหมายระยะสั้น หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม 3) ประเมินความต้องการจำเป็นของผู้เรียนเป็นรายบุคคลในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา 4) กำหนดกระบวนการเรียนรู้และปัจจัยที่มีความต้องการจำเป็นทางการศึกษา 5) กำหนดรูปแบบหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551, 2551)

จังหวัดสุรินทร์ได้จัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ คือ มีศูนย์การศึกษาพิเศษ และมีโรงเรียนเรียนรวม โดยจัดเป็นห้องเรียนคู่ขนานสำหรับเด็กพิเศษ จำนวน 2 โรงเรียน การจัดการเรียนการสอนครูได้ออกแบบการเรียนรู้และปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะเด่นของผู้เรียนรายบุคคล โดยจัดกิจกรรมการสอนที่หลากหลายเป็นขั้นตอน สอนตามหน่วยการเรียนรู้ โดยจะประเมินความสามารถขั้นพื้นฐานก่อนและมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะรายบุคคล (IIP) สอนใน 8 กลุ่มสาระวิชา กิจกรรมชั้นเรียนเน้นเด็กลงมือปฏิบัติ โดยโรงเรียนมีการประชุมชี้แจงนโยบายวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กออทิสติก และคำนึงความแตกต่างระหว่างเด็กออทิสติกกับเด็กปกติ ดังนั้น เนื่องจากการสอนเด็กพิเศษ ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะเฉพาะ จึงทำให้บุคลากรครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่อาจส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเด็กออทิสติก

จากผลการวิจัยของ Cahyo Adi Kistoro และคณะ (Cahyo Adi Kistoro et al., 2021) พบว่า หลักฐานการเรียนรู้สำหรับเด็กออทิสติกเกิดจากวิธีการสามรูปแบบ ได้แก่ 1) ความเข้มข้นและการมุ่งเน้นไปที่การฝึกฝนความสามารถของเด็กออทิสติก 2) การปฏิบัติภารกิจเด็กออทิสติกด้วยทักษะที่อ่อนโยน การเสริมสร้างความเข้าใจ ใช้วัสดุอุปกรณ์และความสามารถในการให้เหตุผล 3) การให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ในการฝึกอบรมทักษะ ความอ่อนโยน ความมั่นใจ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นเรื่องยากมากที่จะสอนให้ได้ตามหลักฐานการเรียนรู้เหล่านี้ และเป็นปัญหาการจัดการกับความไม่เชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติด้านการศึกษาแบบเรียนรวม การขาดการเชื่อมต่อซึ่งสร้างอุปสรรคต่อความสำเร็จสำหรับ บุคคลออทิสติกในสังคม (StEvens, 2024) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดสุรินทร์ในเขตพื้นที่ศึกษามีบุคลากรครูผู้สอนเด็กออทิสติกไม่เพียงพอ ซึ่งครูในพื้นที่ได้ใช้วิธีการฝึกพี่เลี้ยงเด็กเพื่อก่อมาช่วยสอนและส่งเสริมให้ไปศึกษาต่อนอกจากนี้ยังมีโรงเรียนที่สามารถเปิดสอนเด็กออทิสติกเพียง 2 แห่ง ทำให้ผู้ปกครองที่อยู่ไกลจากโรงเรียนมีความยากลำบากมากในการส่งลูกไปโรงเรียน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ยังไม่เคยมีการศึกษามาก่อน ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะศึกษาประสบการณ์ชีวิตของครูผู้สอนเด็กออทิสติกเป็นอย่างไรบ้าง ความสำเร็จและมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร มีความต้องการการช่วยเหลืออะไรบ้าง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กออทิสติกในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

คำถามการวิจัย

ประสบการณ์ชีวิตของครูผู้สอนเด็กออทิสติกในโรงเรียนเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสบการณ์ชีวิตของครูผู้สอนเด็กออทิสติกในโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) แบบปรากฏการณ์วิทยา (Walter, 1995) ด้วยการศึกษาดูประสบการณ์ชีวิตของครูผู้สอนเด็กออทิสติกและนำเสนอแบบเรื่องเล่า (life experiences and narrative approach)

ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้สอนเด็กออทิสติกในโรงเรียนเขตจังหวัดสุรินทร์ คุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือกที่กำหนด ได้แก่ 1) เป็นครูผู้สอนเด็กออทิสติกในโรงเรียนเขตจังหวัดสุรินทร์ 2) อายุ 25 ปีขึ้นไป 3) มีประสบการณ์ชีวิตในการสอนเด็กออทิสติกในโรงเรียน ต่อเนื่องตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากผู้มีคุณสมบัติตามตามเกณฑ์การคัดเลือกเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกและวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมกัน จนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว มีความชัดเจนและได้จำนวนเพียงพอ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นข้อคำถามปลายเปิด โดยมีคำถามหลัก ได้แก่ 1) ความหมายของออทิสติกในความคิดเห็นของท่านคืออะไร 2) เล่าชีวิตของตนเองที่เป็นครูผู้สอนเด็กพิเศษออทิสติกว่าในแต่ละวันเป็นอย่างไรบ้าง 3) ประสบการณ์ในการสอนเด็กออทิสติกเป็นอย่างไรบ้าง 4) ท่านได้พัฒนาศักยภาพเด็กอย่างไร หรือมีการเตรียมความพร้อมกับผู้ปกครองอย่างไรบ้าง และคำถามรอง ได้แก่ 1) การเตรียมตัวเอง หรือการปรับวิธีการสอน 2) การประเมินพัฒนาการเด็ก 3) การแก้ปัญหาเมื่อมีอุปสรรค 4) อยากจะบอกอะไรกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (ผู้ปกครอง ครอบครัว ผู้บริหาร เพื่อนครู การสนับสนุนจากบุคลากรสุขภาพ) เป็นต้น

2. แบบสังเกตพฤติกรรมการให้ข้อมูล คำพูด สีหน้าท่าทาง ปฏิสัมพันธ์ของผู้ปกครองและเด็ก เป็นต้น

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างความน่าเชื่อถือของงานวิจัยโดยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจากทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชเด็กและวัยรุ่น และพยาบาลผู้เชี่ยวชาญการวิจัย ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน ได้แก่ ข้อมูลจากการสังเกตสถานการณ์ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก และการสัมภาษณ์จากผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครองเด็กออทิสติก พยาบาลจิตเวชเด็ก และด้านวิธีการเก็บข้อมูลที่ต่างกัน (methodological triangulation) โดยคณะผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเรื่องเดียวกันที่ได้จากวิธีการเก็บข้อมูลหลายวิธี เพื่อยืนยันตรวจสอบกันและเพิ่มเติมความสมบูรณ์ครบถ้วน ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร (Walter, 1995)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงหลักจริยธรรม และผ่านการอบรมหลักสูตรจริยธรรมงานวิจัยในมนุษย์เบื้องต้น จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ซึ่งจัดโดยสถาบันวิจัยแห่งชาติ (วช.) และได้เสนอโครงการวิจัยประสบการณ์ชีวิตของครูผู้สอนเด็กออทิสติกในโรงเรียนเพื่อขอรับการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุรินทร์ (รหัส P-EC 01-11-66 ณ วันที่ 30 ตุลาคม 2566) โดยผู้วิจัยจะดำเนินการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ และพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงรายละเอียด ครอบคลุมข้อมูลต่อไปนี้ 1) ชื่อและข้อมูลเกี่ยวกับผู้วิจัย 2) วัตถุประสงค์ และประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย 3) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ขออนุญาตบันทึกเทปและได้รับอนุญาตก่อนทุกครั้ง และไม่มีการระบุชื่อของผู้ให้ข้อมูล 4) การเก็บรักษาเป็นความลับ 5) การนำเสนอผลวิจัยในภาพรวม 6) สิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการวิจัย หรือสิทธิที่จะถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ให้ข้อมูล และจะทำลายข้อมูลทั้งหมดทันทีภายหลังจากที่ผลการวิจัยแล้วเสร็จ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยตรวจสอบผู้ให้ข้อมูลหลักตามเกณฑ์การคัดเลือกให้ถูกต้องแล้วจึงดำเนินการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลก่อนดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกควบคู่กับการสังเกต และบันทึกเสียงจดบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยพบระหว่างการศึกษาเพื่อให้เห็นถึงภาพรวมของบริบทในพื้นที่
2. สร้างสัมพันธภาพ และแจ้งจุดประสงค์ รายละเอียดการวิจัย เมื่อมีความเข้าใจและยินดีแล้วให้ลงนามเซ็นยินยอมร่วมวิจัย
3. ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกเสมือนเป็นการสนทนาในชีวิตประจำวัน ตามแบบสัมภาษณ์ที่มีแนวคำถามกึ่งโครงสร้างควบคู่กับการสังเกต ใช้เวลา 45-60 นาที ช่วงระยะเวลาการเก็บข้อมูลคือเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567 จะสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลไปด้วยจนกว่าข้อมูลเริ่มนิ่ง และมีจำนวนเพียงพอที่จะอธิบายประสบการณ์ชีวิตของครู (Miles et al., 2014)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) (Walter, 1995) ดังนี้

1. นำเนื้อหาที่ได้บันทึกมาถอดความ ทั้งที่เป็นคำพูด อากัปกริยาและท่าทีของผู้ให้สัมภาษณ์ ในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ นำมาจัดระบบด้วยการแจกแจง ตีความและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูล
2. สังเคราะห์และจัดกลุ่มข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ นำข้อความของผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนมาบูรณาการและจัดเรียงให้เข้ากลุ่ม เพื่อนำไปกำหนดเป็นประเด็นในด้านต่าง ๆ ตามหลักการและทฤษฎีที่เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย
3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลได้สมเหตุสมผลและถูกต้องลอคติ เขียนรายงานผลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยใส่รหัสผู้ให้สัมภาษณ์กำกับไว้ (สุภัททา ปิณฑะแพทย์, 2564)

4. เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้ มาสร้างข้อสรุปจากข้อมูลชุดต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์เพื่อสร้างเรื่องเล่า (narrative analysis) และนำเสนอด้วยการบรรยายแบบเล่าเรื่อง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ตรงในการสอนเด็กออทิสติก จำนวนทั้งสิ้น 11 คน เป็นชาย 5 คน หญิง 6 คน อายุระหว่าง 25-43 ปี ระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี ระยะเวลาการสอนเด็กพิเศษ 6-15 ปี สอนระดับชั้นประถมศึกษา สอนทุกวิชาใน 8 กลุ่มสาระวิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ศิลปะ สุขศึกษา พลศึกษาและภาษาต่างประเทศ สอน 24-25 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ผลวิจัยจำแนกเป็นประเด็น ดังนี้

1. ครูผู้สอนเด็กออทิสติกทำหน้าที่สอน ดูแลสุขภาพและสอนทักษะชีวิตร่วมกับผู้ปกครอง

ครูผู้สอนเด็กออทิสติกทำหน้าที่สอนและกระตุ้นพัฒนาการเด็กร่วมกับผู้ปกครอง ครูไม่ได้ทำหน้าที่แค่สอน แต่ต้องทำทุกอย่าง ตั้งแต่การวางแผนการจัดห้องเรียนเด็กพิเศษไปจนถึงการดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ดูแลสุขภาพเหมือนเป็นหมอมืออาชีพด้วย สอนทักษะชีวิตให้เด็กเหมือนเป็นลูกตัวเอง เพราะครูตระหนักว่าเด็กทุกคนจำเป็นต้องได้รับการกระตุ้นพัฒนาการ “ไม่ทำไม่ได้เลย..” ครูตระหนักด้วยว่าเด็กเองก็ไม่ได้อยากเกิดมาเป็นเด็กพิเศษ ผู้ปกครองทุกคนก็ไม่อยากให้ลูกเป็นเด็กพิเศษ เด็กพิเศษกลุ่มนี้มีความฉลาดและมีความสามารถพิเศษในตัวทุกคน เป็นหน้าที่ครูที่ต้องศึกษาดูว่าเด็กแต่ละคนฉลาดอะไรบ้าง เก่งอะไร ครูเทียบว่าเด็กพิเศษ 1 คน เท่ากับหนังสือ 1 เล่ม การสอนเด็กออทิสติกไม่ใช่หน้าที่ของครูผู้สอนฝ่ายเดียว แต่เป็นการสอนร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองด้วย โดยมีความเชื่อร่วมกันว่า นักเรียนทุกคนสามารถพัฒนาตนเองได้ แต่จะต้องใช้เวลา และเอาใจใส่เป็นพิเศษ ครูผู้สอนเรียนจบปริญญาตรีสาขาปฐมวัย เคยอบรมเกี่ยวกับภาวะออทิสติกเบื้องต้น และการพัฒนาทักษะการพูดของบุคคลออทิสติก ครูจึงมีศักยภาพในการสอนเด็กพิเศษ

การจัดห้องเรียนของนักเรียนออทิสติกให้มีความสงบ เพื่อเน้นส่งเสริมการเรียนรู้และลดสิ่งกระตุ้นทางคณะครูและผู้บริหารที่เกี่ยวข้องได้ตกลงจัดเป็นห้องเรียนคู่ขนานสำหรับบุคคลออทิสติก ควบคู่ไปกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 โดยครูร่วมกันกำหนดเป้าหมายในการสอนให้ชัดเจน เพื่อให้เด็กสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง จะสอนตามหน่วยการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดให้สอดคล้องกับเด็ก เนื่องจากเด็กมีความพร้อมทางพัฒนาการด้านภาษา การสื่อสารและการเข้าสังคม ชอบทำอะไรซ้ำ ๆ ปรับตัวยาก การทำกิจวัตรประจำวันต้องมีขั้นตอนเหมือนเดิม ด้านภาษาจะพูดซ้ำ หรือไม่พูดเลย มีภาษาแปลก ๆ จะไม่ชี้นิ้วบอกเวลาอยากได้อะไร และจะไม่สบตา (ไม่สบตา ไม่พาที ไม่ชี้นิ้ว) ชอบเล่นคนเดียว สนใจสิ่งของมากกว่าคน ไม่เข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกผู้อื่น เฉยเมยไม่แสดงอารมณ์ เมื่อเด็กออทิสติกเหล่านี้ได้รับการวินิจฉัยจากจิตแพทย์เด็ก ๆ ครูจะประเมินพื้นฐานและคัดกรองโดยการสังเกตพฤติกรรม หาจุดเด่น จุดด้อย เพื่อนำมากำหนด และออกแบบจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนก่อนการสอน จะทำการประเมินขั้นพื้นฐานก่อนว่า เด็กอยู่ในระดับความสามารถใด และมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะรายบุคคล (IIP) สอนใน 8 กลุ่มสาระวิชา สอนจากง่ายไปหายาก

โดยใช้หลัก 3R จัดกิจกรรมการสอนตามหน่วยการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นขั้นตอน ไม่ซับซ้อน จะต้องมีการสอนทวนซ้ำ ๆ เน้นให้เด็กปฏิบัติได้จะชื่นชมให้กำลังใจเด็ก ซึ่งครูพบว่าเด็กมีระบบในการใช้ชีวิตและมีสมาธิมากขึ้น ตัวอย่างเช่น

“ครูมีหลักการ คือ 1) สอนเป็นรายบุคคลตามระดับความสามารถ 2) สอนจากง่ายไปหายาก ใกล้เคียงไปไกลตัว 3) สอนโดยใช้หลัก 3R 4) สอนให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง 5) เวลาในการทำกิจกรรมไม่ควรเกิน 15-20 นาที เช่น สอน 1-10 จะสอนเลข 1 ก่อน แล้วค่อยสอนเลข 2,3,4.. บางคนมีปัญหาเรื่องการสื่อสาร อาจจะใช้บัตรภาพในการสอน” (Teacher 5)

“กิจกรรมชั้นเรียนเน้นเด็กลงมือปฏิบัติ เช่น วิชาคณิตศาสตร์ใช้สื่อการสอนที่มีสีสัน เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็กในการทำกิจกรรมของเด็กออสติก ฝึกให้เด็กเรียนรู้ การแสดงออก เช่น การดีใจ เสียใจ ร้องไห้ หัว ฝึกพูดออกเสียง และต้องชื่นชม ให้รางวัลเวลาทำดี โดยให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกันทั้งงานเดี่ยว งานกลุ่ม แต่ทำงานเดี่ยวได้ดีกว่า” (Teacher 6)

“การสอนเด็กออสติก จะต้องมีการสอนซ้ำ ย้ำ ทวน และมีขั้นทำ ขั้นสอน ขั้นสรุป นักเรียนทุกคนหลังจากที่เรียนมาครบปีการศึกษา ครูจะทำการวัดผลหรือสอบนักเรียนทุกคนตามแผน ICE ของแต่ละคนที่ครูได้กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นปีการศึกษา ครูต้องเตรียมความพร้อมयेะในแต่ละวัน การสอนจะต้องเป็นไปตามเป้าหมายตามแผน IED” (Teacher 7)

“ครูจะทำงานร่วมกันกับผู้ปกครอง ก็มีบ้างที่ผู้ปกครองบางท่านไม่ได้กระตุ้นพัฒนาการเด็กต่อที่บ้าน ครูต้องเอาใจใส่ทำการสอนตามระบบ ผลการสอนพบว่าเด็กมีระบบในการใช้ชีวิตมากขึ้น มีสมาธิในการทำกิจกรรมมากขึ้น” (Teacher 8)

“ครูเคยอบรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพช่องปากเด็กออสติก ทำให้ได้รับความรู้ทั่วไป การดูแลช่องปากเด็กออสติก การใช้หนังสือสอนเรื่องราวทางสังคม (social story) เพื่อเป็นตัวช่วยให้เด็กอยากไปหาหมอฟัน เป็นการใช้หนังสือเล่าเรื่องราวที่จะกระทำในอนาคต เล่าให้เด็กฟังทุกวัน ซ้ำ ๆ เรื่อย ๆ ให้เด็กคุ้นเคยและมีความอยากที่จะทำกิจกรรมนั้น ๆ” (Teacher 10)

2. ความสำเร็จเกิดจากความเข้าใจการสอนเด็ก ไม่ยอมแพ้ต่อปัญหาอุปสรรค และได้รับความร่วมมือ

ความสำเร็จจากความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งผู้ปกครองเอาใจใส่ฝึกพัฒนาการลูก ผู้บริหารสนับสนุนเพื่อน ๆ รักและเอ็นดูเด็กพิเศษ รวมทั้งความตั้งใจเรียนของเด็กเอง ครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในตัวเด็ก เข้าใจพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่เด็กแสดงออกมา รวมทั้งครูจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีศาสตร์และศิลป์ มีประสบการณ์เพียงพอในการสอน ครูจะออกแบบการเรียนรู้และปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะเด่นของผู้เรียนรายบุคคล กิจกรรมการเรียนการสอนใช้ความหลากหลายเพื่อไม่ให้เด็กเบื่อ ให้เด็กเรียน เล่น นำเกมมาช่วยในการเรียน เด็ก ๆ สนุกสนาน ทำให้พัฒนาการด้านต่าง ๆ ดีขึ้น ครูส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้พัฒนาตัวเอง ปลูกฝังให้เด็กมีส่วนร่วมเข้าใจธรรมชาติของเพื่อน ยอมรับเป็นเพื่อนเล่นด้วยกัน ไม่ล้อหรือกลั่นแกล้ง นักเรียนปกติก็จะเริ่มพัฒนาความมีเมตตาต่อผู้อื่น.. ผลการสอนก็ผ่านเกณฑ์ ปัญหาครูไม่เพียงพอก็ไม่ย่อท้อ พยายามหาวิธีแก้ปัญหา เช่น การฝึกครูที่เลี้ยงให้มีทักษะ เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

“เป้าหมายในการสอนจะเป็นตามการประเมินพัฒนาการขั้นพื้นฐาน กิจกรรมการเรียนการสอนตามเนื้อหาปฐมวัย เช่น ตัวเลข สี ทักษะต่าง ๆ จะกำกับดูแลนักเรียนแต่ละคนเป็นพิเศษ เช่น ในการศึกษา 2566 วิชาภาษาไทย เด็กสามารถเขียนพยัญชนะ ก ข ค ง ได้ด้วยตนเอง ถ้าเด็กคนนั้นสามารถทำได้ เป้าหมายในการศึกษา 2567 จะประเมิน และวางเป้าหมายว่า เด็กสามารถเขียนชื่อตนเองได้ สอนให้เขาสบตา ฝึกทักษะสังคม รู้จักรอ จนมีพัฒนาการดีขึ้น” (Teacher 5)

“ครูต้องเน้นผู้ปกครอง ให้ท่านใจแข็งในการฝึกเด็กต่อที่บ้าน เราทำงานเป็นทีมร่วมด้วยช่วยกัน..” (Teacher 1)

“เด็กมีความสามารถเข้าประกวดเล่าเรื่อง เป็นตัวแทนถึงระดับประเทศ” เด็กเล่าว่า “กรรมการบอกหนูเล่าเรื่องได้ดีแล้วแต่ตัวแข็งเป็นหุ่นยนต์..” เด็กเล่าเสริม “เก่งมาก ๆ ลูก” เด็กหญิงยิ้มภูมิใจ..” (Teacher 1)

“ครูไม่ได้เป็นครูที่นั่นนะคะ ..ที่นี้ขาดครูสอนเด็กออทิสติกเลยขอให้ครูมาช่วย เป็นครูคนเดียวรับผิดชอบสอนเด็กออทิสติก 2 ห้อง มีครูพี่เลี้ยงเด็กช่วย โดยฝึกเค้าในการสอนเด็ก จริง ๆ เห็นแววตั้งแต่เค้าเป็นครูฝึกสอนเลยชวนมาทำงานสอนเด็กพิเศษ” “ครู..บ้านอยู่.. แต่มาอยู่ที่นี้นานแล้ว ครู..โอเคกับทุกสิ่งที่นี่แล้วทุกส่วนดีมาก ลงตัวแล้วบอกแม่ไปแบบนี้” “ครูทำงานตรงนี้นาน เป็นครูคนเดียวในโรงเรียนที่เรียนจบมาด้านการศึกษาเด็กพิเศษและกำลังเรียนปริญญาโทด้านหลักสูตรและการสอน ซึ่งครูมีความสนใจในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ.. ตอนนี้ครูขาดแคลน ครูได้ฝึกฝนพี่เลี้ยงเด็กพิเศษให้เป็นครูช่วยสอนโดยให้ไปเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพครูและสอนงานด้วยตนเอง...” (Teacher 1)

3. ปัญหาอุปสรรคด้านบุคลากร ผู้ปกครอง และด้านเด็กเอง

มีปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากรจำนวนไม่เพียงพอต่อการสอนเด็กพิเศษ ครูที่มีน้อยอยู่แล้ว บางครั้งก็ต้องไปประชุมหรือไปทำงานอื่นด้วย ด้านเด็กเองบางทีนักเรียนจะมีพฤติกรรมกระตุ้นตนเอง ทำให้เกิดอันตรายต่อตัวเด็กเองและนักเรียนคนอื่น ๆ ที่โดนลูกหลงบ้าง นักเรียนบางคนมีผลการเรียนต่ำ ซึ่งจะเอามาเทียบกับเด็กปกติไม่ได้ แค่นี้มีพัฒนาการก็บรรลุแล้ว ส่วนเด็กที่กรี๊ดร้องอาละวาด จริง ๆ แล้วเด็กกำลังสื่อสารแต่บอกแบบเด็กปกติไม่ได้ ไม่ใช่เด็กที่อึดใจไว้วาย ปัญหาความยากมากในการสอนครูจะคอยกระตุ้น เช่น กิจกรรมของชั้นเรียนรวมกันกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ซึ่งเด็กมีระดับสติปัญญาที่แตกต่างกัน ทำให้ผู้สอนต้องเตรียมการสอนมากในแต่ละวัน เหนื่อยมากแต่ครูก็บอกกับตัวเองว่ายังพอไหว ครูบางท่านมาทำงานแล้วจึงเพิ่งจะรู้จักและเข้าใจว่าเด็กออทิสติกเป็นอย่างไร ครูจะสอนไปด้วยแก้ปัญหาไปด้วย เพราะตระหนักว่าถ้าจะรอให้ครูพร้อมคงไม่มีใครสอนเด็ก มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปด้วยกัน กรณีผู้ปกครองไม่กลับไปฝึกเด็กที่บ้านต่อหรือเด็กขาดเรียนบ่อย ครูก็เข้าใจจะกระทำเท่าที่ทำได้ ชีวิตความผูกพันของครูผู้ปกครองและเด็กออทิสติกจึงเป็นความมุ่งมั่นแห่งมวลมนุษยชาติเกินกว่าที่จะอธิบายเป็นคำพูด ตัวอย่างเช่น

“บางทีขณะสอนเคยเจอปัญหาเด็กมีพฤติกรรมรุนแรง ทำร้ายตัวเองและเพื่อน วิธีการแก้ปัญหาในขณะนั้นคือรีบแยกเด็กที่มีพฤติกรรมรุนแรงให้อยู่ห้อง โดยครูคอยอยู่ดูแลตลอดเวลา” (Teacher 9)

“ในชั้นเรียนรวมปัญหาที่พบคือเด็กจะมีพฤติกรรมลุก ๆ เดิน ๆ ทุก 10 นาที จะแก้ปัญหา คือหลังจากทำกิจกรรมต่าง ๆ เสร็จ อย่อย่างของเล่นไว้บนโต๊ะเรียน เพราะเมื่อเด็กสนใจกับของเล่นเด็กจะมีพฤติกรรมลุกเดิน...” (Teacher 7)

“เด็กออทิสติกจะมีพัฒนาการช้ากว่าเด็กปกติ แต่จะมีความจำเป็นเลิศ สมารถสั้น แต่ใช้ชีวิตร่วมได้” (Teacher 8)

“เคยมีเหตุการณ์ เด็กวิ่งจะไปกระโดดสะพานลอย ครู..ตกใจมาก ตั้งสติได้โทรหาผอ...” “ผอ. ...เด็กจะกระโดดสะพานลอย...” ผอ.วิ่งตัดสนามหญ้ามาอย่างรวดเร็ว (พร้อมชี้ไปที่สนามหญ้าหน้าตึก อธิบายท่าทางการวิ่งอย่างรวดเร็วของผอ. อย่างเห็นภาพ) “ครู..ดูลาดเลาเด็กสักพักก็ทำให้เจียบไปสักพักใหญ่ ๆ.. เห็นเด็กมองมาที่ครู..(ดูท่าจะเรียกร้องความสนใจ?..) แล้วครูก็เลยตะโกนว่า.. “โดดเลย ๆ ให้หัวแตกขาหักไปเลย ฯลฯ.. ผอ.รีบบอกครู “อย่าพูดแบบนี้ ๆ เดียวเด็กโดดมาจริง ๆ ...” “ครู..ก็ไม่รู้ว่าทำถูกหรือทำผิด แต่ก็ได้พูดไปแล้ว.. “โดดมาเลย ๆ ..” สักพักเด็กก็เดินหน้าองลงจากสะพาน..” ..ครูเล่าต่อ “ครูรู้ว่าเด็กเรียกร้องความสนใจ ถ้าไปตามจ้อตามใจเด็กก็จะทำอีก มีเด็กหลายคนที่ทำพฤติกรรมคล้าย ๆ กันแบบนี้...” (Teacher 1)

“ครั้งหนึ่งครูทำโครงการพาเด็กไปห้างสรรพสินค้า ครูต้องเตรียมผู้ปกครองก่อนว่าถ้าเด็กลงไปนอนดื้อที่พื้นจะเอาของเล่นจะตามใจเด็กไหม” ผู้ปกครองบอก “ทำได้ ๆ” (พร้อมใจพร้อมเพรียงกันทั้งครูทั้งผู้ปกครอง) ครูบอกกับผู้ปกครองว่า “เด็กเค้ากลัวเราจะทิ้งกลัวหายกันกับผู้ปกครองอยู่แล้ว ถ้าลงไปนอนดื้อแค่อยู่นิ่ง ๆ เดินหนีไปสักพักเค้าจะลุกขึ้นวิ่งตามเราเอง.. เมื่อเค้าทำได้ผล เค้าก็จะไม่ทำอีก และในวันนั้นเด็กก็ลงไปนอนดื้อจริง ๆ จะเอาของเล่นให้ได้.. ผู้ปกครองก็ร่วมมือครู เดินหนีไปเลยไม่พูดอะไร.. สักพักเด็กก็ลุกวิ่งตามผู้ปกครองไป..” หนูน้อยออทิสติกเติบโต รักนะ ๆ เด็กดี ๆ” (Teacher 4)

“ผู้ปกครองไม่กลับไปฝึกเด็กที่บ้านต่อหรือบางที่เด็กขาดเรียนบ่อย ทำให้เด็กมีพัฒนาการถดถอย แก้ปัญหาโดยติดตามและประเมินพัฒนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอ จัดสอนเสริมและจัดอบรมให้ผู้ปกครองช่วยสอนด้วย” (Teacher 11)

“ครู ผู้บริหาร ชุมชน ไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของครูผู้สอนเด็กพิเศษ มีความคาดหวังสูง ครูต้องขี้แจงและเชื่อเชิญผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน” (Teacher 11)

“เด็กจะไม่สามารถสื่อสารกับครูได้ และบางครั้งมีพฤติกรรมที่รุนแรง แต่เมื่อครู และผู้ปกครองให้ความรักและความใกล้ชิด อาจจะมีการจัดกิจกรรมกลุ่ม ให้ทุกคนมีส่วนร่วม ถ้าเด็กมีอารมณ์ไม่คงที่ ขอบรั้งแก่เด็กคนอื่น จัดการโดยให้เด็กเข้ามา หรือแยกเด็กออกจากกลุ่มเพื่อให้เด็กปรับอารมณ์ก่อนค่อยกลับไปทำกิจกรรมต่อ” ทุกปัญหาคลี่คลายเพราะครู (Teacher 10)

4. ความต้องการการช่วยเหลือในเรื่องที่จำเป็น

ครูรู้สึกขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมพัฒนาเด็ก เข้าใจเด็ก ครูต้องการสื่อสารถึงทุกคนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และทุกคนในสังคม ครูต้องการให้ผู้บริหารโรงเรียนเข้ามาดูแลให้ความช่วยเหลือให้มากขึ้น เช่น ควรกำหนดเป็นนโยบายและพัฒนาระบบการเรียนสำหรับบุคคลออทิสติก ควรเพิ่มศักยภาพและเพิ่มจำนวนบุคลากรให้เพียงพอ และกรณีที่ได้กบบางคนหายออกไปจากระบบการศึกษา ก็ควรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่สำรวจอย่างจริงจังและติดตามให้การช่วยเหลือ โดยสร้างเป็นระบบการดูแลเด็กออทิสติกที่ได้มาตรฐานและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ครูต้องการให้บุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญช่วยมากระตุ้นการฝึกพูด กระตุ้นพัฒนาการด้านต่าง ๆ ไปพร้อมกับครูด้วย สร้างระบบการดูแลเด็กออทิสติกที่ได้มาตรฐานและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผู้ปกครองยอมรับและเข้าใจในตัวเด็ก ดูแลเอาใจใส่รักเด็กเพิ่มการเรียนรู้ให้มากขึ้น ให้ความเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ หมั่นพูดคุยและเล่นกับเด็กบ่อย ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นพัฒนาการ ครอบครัวคือคนสำคัญที่สุด สังคมต้องรับรู้ เด็กออทิสติกก็มีความรู้สึกนึกคิดเหมือนเด็กปกติ ช่วยเข้าใจและเมตตาเด็ก ให้เด็กมีโอกาสมากขึ้น พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดระบบการช่วยเหลือที่เข้าถึงได้ง่าย ตัวอย่างเช่น

“ไม่อยากให้คาดหวังกับตัวนักเรียนมากเกินไป ครูผู้สอนจะทำงานลำบาก เด็กออทิสติกเปรียบเหมือนกระจกเงาและพองน้ำ เพราะเขาจะดูดซับพฤติกรรมทุกอย่างจากคนรอบข้าง และสะท้อนพฤติกรรมต่าง ๆ กลับเหมือนกระจกเงา หากรุนแรงเขาก็รุนแรง หากเราอ่อนโยน เขาก็จะอ่อนโยน” “เด็กกลุ่มนี้จะถูกทอดทิ้งและปล่อยให้หลุดจากระบบการศึกษา ครอบครัวยากจน ควรมีหน่วยงานที่สำรวจจริงจังเพื่อติดตามช่วยเหลือเด็ก เพิ่มจำนวนทุนให้เพียงพอ” (Teacher 3, 9, 12)

“ครูควรมีการวิเคราะห์ ประเมินเด็กและแก้ไขปัญหา จัด Primary Care Cluster (PCC) ให้ความรู้และปรับทัศนคติผู้บริหาร ผู้ปกครอง ครู และบุคลากร จัดบุคลากรให้เพียงพอ จัดห้องเรียนอย่างเหมาะสม” (Teacher 2, 6, 7, 10)

“บุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญ ช่วยมากระตุ้นการฝึกพูด กระตุ้นพัฒนาการด้านต่าง ๆ ไปพร้อมกับครูด้วย โดยสร้างระบบการดูแลเด็กออทิสติกที่ได้มาตรฐานและต่อเนื่อง มีทีมทำงานคุณภาพดูแลเด็ก เช่น 1) จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น 2) นักกิจกรรมบำบัด 3) ครูการศึกษาพิเศษ 4) นักจิตวิทยา 5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 7) ชมรมผู้ปกครองเด็กออทิสติก รวมทั้งมูลนิธิทุนคุณบุญ ปันดา วงศ์ผู้ดี มาร่วมกันจัดระบบการช่วยเหลือที่เข้าถึงได้ง่าย เช่น ทุนการศึกษา มอบสิทธิประโยชน์ การสร้างอาชีพให้นักเรียนและผู้ปกครอง ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของครอบครัวเด็ก โรงพยาบาลให้การดูแลสุขภาพ กระตุ้นพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนเปิดโอกาสให้เด็กออทิสติกเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติ และมีการพัฒนาห้องเรียนเด็กพิเศษอย่างต่อเนื่อง” (Teacher 7, 8, 9, 11)

“ไม่มีใครที่จะเกิดมาแล้วอยากพิการ อยากบอกว่าเด็กปกติกับเด็กออทิสติกไม่ใช่ภาระ มีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เหมือนกันกับเรา แต่เขาจะพูดภาษาของเขา ไม่สามารถบอกความต้องการของตัวเองได้ มักแสดงออกด้วยการโวยวายและ

อาละวาดแทน เป็นการสื่อสารของเขา ไม่ใช่เพราะเขานิสัยไม่ดีที่โวยวาย อยากให้สังคมเข้าใจ ดูแลเอาใจใส่ช่วยกัน และส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาศักยภาพเด็กให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข” (Teacher 6, 7, 11, 12)

“ขอบคุณที่เข้าใจ ให้ความรักความเมตตา เอ็นดูเด็กพิเศษ ให้เขาสามารถดูแลและช่วยเหลือตนเองได้ เท่านี้ก็ถือว่าครูบรรลุวัตถุประสงค์แล้ว ..ครูหวังแต่ว่าแค่ให้นักเรียนจบออกไปอยู่ในสังคมได้โดยที่ไม่เป็นภาระของสังคม อยู่ร่วมกับคนอื่นได้” “ผู้ปกครองก็หวังเช่นเดียวกันกับครู กตัญญูที่เด็กออทิสติกในอดีตจำนวนมากได้สร้างคุณค่าให้กับโลกใบนี้มากมาย..ทุกชีวิตในโลกนี้มีคุณค่ามีความหมายในการอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โลกสมถวิลและมีความสุขไปด้วยกัน” (Teacher 2, 9, 11)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย อภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ครูผู้สอนเด็กออทิสติกทำหน้าที่ทั้งสอน ดูแลสุขภาพ และสอนทักษะชีวิต

ครูผู้สอนที่ดูแลเด็กออทิสติกส่วนใหญ่มีความตั้งใจ ไม่ได้มีความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลเด็ก แต่กลับมีความภูมิใจ มีความรักในงาน ครูบางท่านถึงกับเปลี่ยนใจอยู่ต่อไม่ย้ายกลับบ้าน แม้ครูผู้สอนได้รับการอบรมการพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลออทิสติก และมีครูพี่เลี้ยงเด็กช่วยสอน แต่ภารกิจในการดูแลเด็กที่หนักหน่วงของครู การปรับทัศนคติต่อเด็กพิเศษ การสร้างความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบหลักที่หนักมากยากมาก และการสนับสนุนทางสังคมที่ไม่เพียงพอ ล้วนมีอิทธิพลต่อครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ทวีพันธ์ (2555) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดของครูผู้สอนเด็กพิเศษในโรงเรียนมัธยมศึกษาพิเศษ พบว่า ปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อความเครียดของครู ได้แก่ ภาระงานที่มาก ขาดแคลนทรัพยากร การขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร และความสัมพันธ์ที่ยากลำบากกับนักเรียน และกัญญาพร ลอยจิว และคณะ (2563) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความเครียดของครูผู้ดูแลเด็กพิเศษ ในศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาที่ 10 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเครียดของครูผู้ดูแลเด็กพิเศษ ได้แก่ การมีโรคประจำตัว การมีสัมพันธภาพในหน่วยงาน และด้านการสนับสนุนทางสังคม

การจัดห้องเรียนของนักเรียนออทิสติก มีความสงบเพื่อเน้นส่งเสริมการเรียนรู้และลดสิ่งกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับหลักการจัดสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ของเด็กออทิสติก ของ Gutierrez et al. (2021) กล่าวว่า การจัดห้องเรียนจะเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่สงบและเป็นระเบียบในห้องเรียนสำหรับเด็กออทิสติก โดยชี้ให้เห็นว่าเด็กที่มีความไวต่อสิ่งกระตุ้นจะได้รับประโยชน์จากการลดเสียงรบกวนและการจัดระเบียบที่ดีในห้องเรียน สภาพห้องเรียนมีมุมแสดงชิ้นงานนักเรียน เนื่องจากพฤติกรรมการสนใจของเด็กจะน้อย เลื่อนลอยในจินตนาการของตนเองไม่ได้สนใจโลกความเป็นจริงหรือสิ่งที่ทำในปัจจุบัน การมีสื่อที่ดีจะช่วยพัฒนานักเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Arthur-Kelly et al. (2009) พบว่า เด็กออทิสติกมักจะตอบสนองต่อสื่อการสอนที่ใช้ภาพและสัญลักษณ์ได้ดีกว่าการใช้คำพูดเพียงอย่างเดียว ทำให้การใช้สื่อภาพในการสอนเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจากการสังเกตภายในห้องเรียนเด็กออทิสติกของแต่ละโรงเรียนในเขตพื้นที่ศึกษาวิจัยก็มีครูที่พูดไม่ได้ หรือสื่อการเรียนรู้อื่นๆ มากมายตระการตา

ภาวะออทิสติกส่งผลต่อการปรับตัวของเด็กเมื่อต้องเข้าโรงเรียน อีกทั้งนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลออทิสติกยังมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับครู ครูจึงมีบทบาทสำคัญ

อย่างยิ่งในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีภาวะออทิสติก ครูผู้สอนไม่ได้ทำหน้าที่แค่สอน แต่ต้องทำทุกสิ่งอย่าง ตั้งแต่การวางแผนการจัดห้องเรียนเด็กพิเศษจนถึงกระบวนการเรียนทั้งหมด จึงมีโอกาสเกิดความเครียดได้สูงจากภาระการดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด ดูแลสุขภาพเด็กกระตุ้นเด็กเสมือนเป็นหมอ สอนทักษะชีวิตเสมือนเป็นลูกตัวเอง ครูสามารถเป็นมากกว่าครู ครูจึงเป็นเหมือนสวรรค์ส่งมาอุ้มชูดูแลเด็กพิเศษจากสวรรค์ การจะทำเช่นนั้นได้ ครูต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการสอนและทุ่มเท จึงจะทำให้ครูสามารถดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนทั้งความตั้งใจของครู และความเอาใจใส่ของผู้บริหารโรงเรียนด้วยเช่นกัน ที่สามารถบริหารจัดการได้ภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด สอดคล้องกับการศึกษาความเครียด ภาระการดูแล และทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติกของครูที่ดูแลเด็กออทิสติกของ นฤมล ทวีพันธ์ (2555) ที่พบว่า ครูมีภาระงานที่มาก ขาดแคลนทรัพยากร การขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร และความสัมพันธ์ที่ยากลำบากกับนักเรียน แต่กลับพบว่ามีความเครียดอยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าครูผู้สอนเด็กออทิสติกมีพลังพิเศษ ท่านสามารถเป็นได้มากกว่าแม่พิมพ์ของชาติ ท่านทุ่มเทด้วยใจและกำลังกาย

2. ความสำเร็จเกิดจากความเข้าใจ ไม่ยอมแพ้ต่อปัญหาอุปสรรค และได้รับความร่วมมือ

ความสำเร็จล้วนมาจากทุกส่วน การได้รับการสนับสนุนในการแสดงบทบาท ให้สามารถออกแบบการเรียนรู้อะไรและปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับลักษณะเด่นของผู้เรียนรายบุคคล จะทำให้ผู้เรียนค้นพบตัวเองและประสบความสำเร็จ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียน ได้แก่ การสนับสนุนจากครู: ครูผู้สอนที่เข้าใจความต้องการของนักเรียน มีความมุ่งมั่นที่จะช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จ และสามารถปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน: นักเรียนที่มีเพื่อนที่ดี ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ เพราะต่างช่วยเติมเต็มซึ่งกันและกัน ความเป็นกัลยาณมิตร การมีความเมตตาต่อเพื่อนร่วมโลกก็เกิดได้จากตรงนี้ด้วย ความสำเร็จย้อนเกิดคุณค่ากับทุกฝ่าย ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียน ได้แก่ ความสามารถทางสติปัญญา: นักเรียนที่มีความสามารถทางสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปกติ มีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในโรงเรียนมากกว่า พฤติกรรม: นักเรียนที่มีพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ปกติ สามารถปรับตัวเข้ากับการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ดีกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ อาริสรา ทองเหม และประพิมพ์ใจ เปี่ยมคุ้ม (2560) ผู้ปกครองพบว่าปัญหาหลักที่สำคัญของเด็กออทิสติก คือความบกพร่องทางพัฒนาการทางสังคมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งผู้ปกครองสามารถช่วยเหลือได้ โดยการสอนเด็กหรือการฝึกให้เด็กหันหน้ามาสบตาเมื่อถูกเรียกชื่อ สอนให้เด็กรู้จักกฎเกณฑ์ทางสังคมอย่างง่าย ๆ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติก พบว่า ด้านการปฐมนิเทศ ด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านภาษาและการสื่อความหมาย และด้านสังคม อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของฉมาพร แก้วมา (2553) พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กและการทำงานของทีมสหวิชาชีพ ผู้ปกครองจึงต้องมีความเข้าใจและยอมรับในข้อจำกัดในตัวเด็กและมีความรู้สึกที่ดีต่อเด็ก จะทำให้การฝึกนั้นได้ผลดี เอื้อให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นรูปแบบการช่วยเหลือเด็กพิการแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้เชี่ยวชาญ กับผู้ปกครอง เพื่อให้เด็กได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างเต็มศักยภาพทุกคนก็มีทักษะเพิ่มศักยภาพไปด้วยกัน

ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพสำหรับเด็กออทิสติก การมีวิสัยทัศน์ เห็นคุณค่า มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ ความมุ่งมั่น และความตั้งใจจริง ของผู้บริหาร ล้วนส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ สนับสนุนทรัพยากร และส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาเด็กออทิสติก สนับสนุนนโยบายและแนวทางการจัดการศึกษาแบบองค์รวม พัฒนาวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนความหลากหลาย การบริหารจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ติดตามประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจ การมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ เห็นคุณค่า มีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ มีความมุ่งมั่น และความตั้งใจจริง พร้อมกับมีทักษะการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติก สอดคล้องกับการศึกษาของ นงนภา วงศ์วารี และคณะ (2562) พบว่า การมีส่วนร่วมลำดับแรกคือด้านผู้บริหาร รองลงมา ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านบุคลากร และด้านสภาพแวดล้อม ส่วนลำดับสุดท้าย ด้านเครือข่าย ด้านผู้บริหารและด้านการจัดการเรียนการสอนที่ประกอบด้วย นโยบายการสร้างสรรค์ สภาพสังคม สิ่งแวดล้อมเชิงบวก และนโยบายการเสริมสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้สู่การยกระดับการเรียนรวมการวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้เกี่ยวกับด้านผู้บริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านบุคลากร เป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารการเรียนรวม อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพผู้เรียนและโรงเรียนต่อไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ วุฒพงษ์ ปราบกฎ และคณะ (2564) ที่ศึกษาการบริหารระบบการเปลี่ยนผ่านนักเรียนพิการเข้าสู่สถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพร้อมของนักเรียนพิการในศูนย์การศึกษาพิเศษ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารระบบการเปลี่ยนผ่านนักเรียนพิการเข้าสู่สถานศึกษากับความพร้อมของนักเรียนพิการในศูนย์ ร่วมกันพยากรณ์ความพร้อมของนักเรียนพิการ มีความสัมพันธ์กับความพร้อมของผู้เรียน

3. ปัญหาอุปสรรคด้านบุคลากร ผู้ปกครอง และด้านเด็กเอง

มีปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากรเป็นส่วนใหญ่ จะเป็นจำนวนบุคลากรที่ไม่เพียงพอต่อการดูแลนักเรียนซึ่งจะต้องดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ โดยบุคลากรมีจำนวนจำกัด หรือมีแต่ขาดความเชี่ยวชาญชำนาญเฉพาะทางในการดูแล ตลอดจนครูทำหน้าที่หลายตำแหน่ง จึงทำให้การดูแลเด็กกลุ่มนี้ที่ต้องใส่ใจและใกล้ชิดทำได้ไม่เพียงพอ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับออทิสติก บางคนขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กออทิสติก สอดคล้องกับการศึกษาของ ชวัลลักษณ์ ศรีอุดม และคณะ (2565) บทบาทของครูในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีภาวะออทิสติกและครอบครัว พบว่า โรงเรียนศึกษาพิเศษส่วนใหญ่มีจำนวนครูผู้สอนไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนออทิสติก ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดูแลและสนับสนุนนักเรียน และการศึกษาของ อารีวรรณ เรือนพิบูลย์ (2565) แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการ ประจำอำเภอศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิตถ์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาพิเศษส่วนใหญ่ขาดแคลนทรัพยากร เช่น อุปกรณ์การสอน สื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยี การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาทรัพยากรที่จำเป็น การขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนาสื่อการสอน สำหรับปัญหาอุปสรรคด้านผู้ปกครอง ตัวเด็กเอง และจากสหวิชาชีพ ที่จำเป็นต้องดูแลเด็กร่วมกัน เพราะนอกจากพ่อแม่ ผู้ปกครองแล้ว ยังต้องอาศัย

ความร่วมมือกันจากผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะสหวิชาชีพที่ต้องช่วยเหลือกันอย่างเป็นระบบ จึงจะเห็นผลของการพัฒนาอย่างชัดเจน สอดคล้องกับการศึกษาของสาวิตรี วงศ์กิติรุ่งเรือง และทวี เชื้อสุวรรณทวี (2565) ที่กล่าวว่าหากเด็กออทิสติกที่เรียนในโรงเรียนเรียนรวมพบปัญหาในการเล่นกับเพื่อน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียน และแม้กระทั่งการเปลี่ยนผ่านชั้นเรียนหรือเปลี่ยนโรงเรียน ซึ่งครู ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องควรมีส่วนช่วยกันอย่างเป็นระบบและมีรูปแบบการเปลี่ยนผ่านสำหรับนักเรียนออทิสติกที่ชัดเจนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและความร่วมมือกันของทุกฝ่ายและเพื่อให้นักเรียนออทิสติกสามารถเปลี่ยนผ่านและเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้นหรือในโรงเรียนใหม่ได้อย่างราบรื่นและมีความสุข

4. ความต้องการการช่วยเหลือในเรื่องที่จำเป็น

ความต้องการให้ผู้ปกครองยอมรับและเข้าใจในตัวเด็ก ส่งเสริมช่วยเหลือ บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ และพัฒนาการของเด็ก ดูแลเอาใจใส่รักเด็กให้มาก เพิ่มการเรียนรู้ให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาศักยภาพเด็กให้มากขึ้น ต้องการให้ผู้ปกครองให้เวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเด็กให้มากขึ้น หมั่นพูดคุยและเล่นกับเด็กบ่อย ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นพัฒนาการ ครอบครัวคือคนสำคัญที่สุดเป็นผู้ดูแลหลักและคือครูคนแรกของเด็ก มีบทบาทสำคัญที่สุดในกระบวนการดูแลช่วยเหลือเด็กออทิสติก การดูแลไม่ใช่หน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นหน้าที่ของทุกคน พลังครอบครัว คือพลังแห่งความสำเร็จ ผู้ปกครองและพี่น้องของเด็กออทิสติกอาจมีความต้องการพิเศษเป็นการเฉพาะซึ่งจะต้องให้การช่วยเหลือพิเศษด้วย โดยสมาชิกทุกคนในครอบครัวมีโอกาสช่วยเหลือเด็กเท่า ๆ กัน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับออทิสติกเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ เพราะจะช่วยให้การดูแลช่วยเหลือเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง ผู้ปกครองแต่ละคนเริ่มต้นที่ไม่รู้เหมือน ๆ กัน แต่ปลายทางแห่งความสำเร็จต่างกันตามการเรียนรู้ของแต่ละคน ทักษะต่าง ๆ จะสั่งสมตามประสบการณ์ในการดูแลช่วยเหลือที่ได้ลงมือทำ บางครอบครัวมีลูก 3 คน เป็นออทิสติกถึง 2 คน เขาก้าวข้ามความยากลำบากมาได้อย่างไร ผู้ปกครองที่มากประสบการณ์เหล่านี้เสมือนเป็นตำราเล่มใหญ่ ๆ ให้เรียนรู้ การมีกิจกรรมเรียนรู้และยกย่องบุคคลกลุ่มนี้อาจจะเป็นเส้นทางสำเร็จที่เพิ่มเติมขึ้นมา สอดคล้องกับการศึกษาของ อาริสรา ทองเหม และประพิมพ์ใจ เปี่ยมคุ้ม (2560) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติก ที่สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์ พบว่า เด็กออทิสติกหลังได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้วยโปรแกรมการฝึกกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติก มีพัฒนาการสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการส่งเสริมพัฒนาการ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติก พบว่า ด้านปฐมนิเทศ ด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้านภาษาและการสื่อความหมาย และด้านสังคม อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ความต้องการให้ผู้บริหารให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาแบบองค์รวมสำหรับบุคคลออทิสติก ให้บรรลุผลสำเร็จ ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความเข้าใจ และความมุ่งมั่น สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงบวก ส่งผลดีต่อโอกาส คุณภาพชีวิต ของเด็กออทิสติก สอดคล้องกับการศึกษาของ Luddeckens et al. (2021) ที่ศึกษาบทบาทสำคัญของผู้บริหารในการส่งเสริมการศึกษาแบบองค์รวมสำหรับเด็กออทิสติก ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารที่มีบทบาทสำคัญส่งผลต่อการพัฒนา การจัดการ และการสนับสนุนระบบการศึกษาแบบองค์รวมให้มีประสิทธิภาพ ครอบครัว ตอบสนองความต้องการของเด็กออทิสติกอย่างแท้จริง

งานวิจัย เสนอแนะแนวทางการทำงานของผู้บริหาร เช่น การสร้างวิสัยทัศน์ การสื่อสาร การจัดสรรทรัพยากร การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ต้องการให้บุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญช่วยมากระตุ้นการฝึกพูด กระตุ้นพัฒนาการด้านต่าง ๆ ไปพร้อมกับครูด้วย โดยสร้างระบบการดูแลเด็กออทิสติกที่ได้มาตรฐานและต่อเนื่อง ดังการศึกษาของจิณัฐตา ศุภศรี และคณะ (2560) เรื่องผลของโปรแกรมการให้สุขภาพจิตศึกษาครอบครัวต่อภาวะของผู้ดูแลเด็กออทิสติก: การศึกษาเบื้องต้น พบว่า ผู้ดูแลเด็กออทิสติกหลังได้รับโปรแกรมการให้สุขภาพจิตศึกษาครอบครัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยของภาวะการดูแล ในส่วนของความต้องการใช้เวลาในการดูแล และความยากลำบากในการดูแล น้อยกว่าค่าคะแนนเฉลี่ยภาวะการดูแลทั้ง 2 ส่วน ก่อนได้รับโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=7.97, p=.00; t=9.21, p=.00$) ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาการรับรู้ภาวะการดูแล รายด้าน พบว่า หลังได้รับโปรแกรมการให้สุขภาพจิตศึกษาครอบครัว ผู้ดูแลเด็กออทิสติกมีการรับรู้ภาวะการดูแล ในส่วนของความต้องการใช้เวลาในการให้การดูแลน้อยกว่าก่อนได้รับโปรแกรมทุกด้าน และหลังได้รับโปรแกรมการให้สุขภาพจิตศึกษา ครอบครัว ผู้ดูแลเด็กออทิสติก มีการรับรู้ภาวะการดูแลในส่วนของความยากลำบากในการดูแล น้อยกว่าก่อนได้รับโปรแกรม ($M = 40.21, SD = 5.77; M = 52.29, SD = 7.13$) ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t=9.21, p=.00$) และเมื่อพิจารณาการรับรู้ภาวะการดูแลรายด้าน พบว่า หลังได้รับโปรแกรมการให้สุขภาพจิตศึกษาครอบครัว ผู้ดูแลเด็กออทิสติกมีการรับรู้ภาวะการดูแลในส่วนของความยากลำบากในการดูแล น้อยกว่าก่อนได้รับโปรแกรมทุกด้านเช่นกัน ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าเมื่อผู้ดูแลมีความรู้เพิ่มขึ้น มีทักษะที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหา และเผชิญปัญหาได้อย่างเหมาะสม ทำให้ผู้ดูแลมีการรับรู้ในสถานการณ์การดูแลเด็กออทิสติก ว่าเป็นสิ่งที่ไม่คุกคามต่อการดำเนินชีวิต ไม่ได้เป็นความยากลำบาก หรือต้องใช้เวลามากในการดูแลเด็กออทิสติก นอกจากนี้ความรู้และทักษะที่มีมากขึ้น ยังส่งผลให้ผู้ดูแลมีความมั่นใจในการดูแลเด็กออทิสติกมากขึ้น สามารถให้กิจกรรมการดูแลได้เร็วขึ้น จึงส่งผลให้ผู้ดูแลมีความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลเด็กออทิสติกลดลง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวช่วยให้ผู้ดูแลสามารถรับมือ และเผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่เหมาะสมที่อาจเกิดขึ้น ดังครอบครัวที่มีลูกเป็นออทิสติก 2 คน จะมีประสบการณ์ตรง รู้วิธี และดูแลได้ง่ายขึ้น จึงเป็นความต้องการจำเป็นที่ภาครัฐโดยกระทรวงสาธารณสุข ในทุกหน่วยบริการสุขภาพพึงจัดบริการให้กับผู้ปกครองโดยไม่ต้องร้องขอ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ทีมผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลเด็กพิเศษ ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดเป็นนโยบาย จัดระบบการศึกษาที่มีคุณภาพแก่เด็กออทิสติก รวมทั้งจัดระบบการส่งเสริมสนับสนุนผู้ปกครองเด็ก อย่างเป็นรูปธรรมให้มากขึ้น และควรให้การช่วยเหลือตามความต้องการของครู เช่น เพิ่มจำนวนครู และพัฒนาศักยภาพครู เอื้ออำนวยการจัดห้องเรียนที่มีความเหมาะสม ควรให้การรับฟัง เข้าใจ เห็นใจและตระหนักในประสบการณ์การสอนเด็กพิเศษของครูและผู้ปกครอง ครูผู้สอนก็ควรเรียนรู้ทักษะการสอนเด็กออทิสติกให้มากขึ้น เคารพในทักษะและประสบการณ์ตรงที่มีความเชี่ยวชาญของผู้ปกครอง บุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญควรเข้ามาให้การช่วยเหลือในการกระตุ้นพัฒนาการเด็กไปพร้อมกับครูด้วย โดยร่วมกัน

จัดระบบการดูแลเด็ก และระบบการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสำหรับบุคคลออทิสติก และมีการติดตาม ประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผลวิจัยยังเป็นบทเรียนที่ดีสำหรับครอบครัว ชุมชน นักศึกษา และผู้สนใจโดยทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบหรือโปรแกรมการส่งเสริมสนับสนุนด้านการสอน เด็กออทิสติก โดยให้ครูผู้สอนได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในการสอนเด็กพิเศษออทิสติก เป็นแนวทางให้ครู ในการสอนและการมีปฏิสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและเด็กออทิสติก ให้ทุกคนทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วม มีความเข้าใจกันช่วยเหลือสนับสนุนกันและกัน พัฒนาคุณภาพชีวิต การเรียนรู้และพัฒนาอาชีพให้ เด็กออทิสติกสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมไทยอย่างร่มเย็นเป็นสุขสืบไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต, สถาบันราชานุกูล. (2554). *เมื่อลูกรักออทิสติกไปโรงเรียน: คู่มือสำหรับผู้ปกครอง*. ปิยอนต์ พับลิสซิ่ง.
- กัญญาพร ลอยจิว, วิษญาดา ทองเคิ่ง, ศุภชัย ฌภิบาล, และประเสริฐ ประสมรักษ์. (2563). ปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์ต่อความเครียดของครูผู้ดูแลเด็กพิเศษในศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาที่ 10. *วารสารสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น*, 2(1), 91-106.
- จิณัฐตา ศุภศรี, อรวรรณ หนูแก้ว, และวันดี สุทธรังสี. (2560). ผลของโปรแกรมการให้สุขภาพจิตศึกษา ครอบครัวยุทธศาสตร์ของผู้ดูแลเด็กออทิสติก: การศึกษาเบื้องต้น. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาล และการสาธารณสุขภาคใต้*, 4(ฉบับพิเศษ), 196-213.
- ชวัลลักษณ์ ศรีอุดม, สุปราณี มาศวรรณ, และสุวิยา เพชรชู (2565). บทบาทของครูในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีภาวะออทิสติกและครอบครัว. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 17(2), 1-10.
- ตามรา แก้วมา. (2553). *พฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการให้ความช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็ก ออทิสติกในพื้นที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 1*. [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- นงนภา วงศ์วารี, สงบ อินทรมณี, และธีระดา ภิญโญ. (2562). การบริหารการเรียนรวมสำหรับเด็กออทิสติก ของโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร. *Verdian E-Journal Silpakorn University Humanities, Social Sciences and Arts*, 12(4), 1093-1111.
- นฤมล ทวีพันธ์. (2555). *ความเครียด ภาวะการดูแล และทัศนคติที่มีต่อเด็กออทิสติกของครูที่ดูแลเด็ก ออทิสติก ในโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- พนิดา รัตนไพโรจน์, ชุตติมา ปัญญาพินิจนุกร, และเทียนทอง ทาระบุตร. (2566). บทบาทพยาบาลกับการเตรียมพ่อแม่ฝึกทักษะกิจวัตรประจำวันแก่เด็กออทิสติกปฐมวัย. *วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล*, 40(2), 1-10.
- พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551. (5 กุมภาพันธ์ 2551). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 125 ตอนที่ 28 ก. หน้า 1-13.
- เพ็ญแข ลิ้มศิลา, และธีรารัตน์ แทนขำ. (2562). *คู่มือฝึกและดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพยาบาลยุวประสาททวโทยโปถัมภ์.
- วรวรรณ จุฑา, เรวดี จายานะ, ดวงดาว ศรีเรืองรัตน์, และกมลลักษณ์ มากคล้าย. (2566). *สถานการณ์โรคจิตเวชเด็กไทย ปี พ.ศ. 2565-พฤษภาคม พ.ศ. 2566: การเฝ้าระวังโรคจิตเวชและปัญหาสุขภาพจิตจากคลังข้อมูลสุขภาพ (Health Data Center: HDC)*. คลังความรู้สุขภาพจิต หอสมุดกรมสุขภาพจิต. <https://dmh-elibrary.org/items/show/1480>
- วัชรพงศ์ ปรากฎ, ทศพล ธิษะพร, และสิทธิพร เขาอ่อน. (2564). การบริหารระบบการเปลี่ยนผ่านนักเรียนพิการเข้าสู่สถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพร้อมของนักเรียนพิการในศูนย์การศึกษาพิเศษเครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 4(3), 215-228.
- สาวิตรี วงศ์กิติรุ่งเรือง, และทวี เชื้อสุวรรณทวี. (2565). การเปลี่ยนผ่านสำหรับนักเรียนออทิสติกมีความสำคัญเพียงใด. *วารสารการจัดการทางการศึกษาปฐมวัย*, 4(1), 35-52.
- สุภัททา ปินทะแพทย์. (2564). การสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย. *วารสารพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรม*, 1(3), 1-3.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสุรินทร์. (2565). *รายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดสุรินทร์ประจำปี 2565*. https://www.m-society.go.th/ewtadmin/ewt/mso_web/download/article/article_20220922105520.pdf
- อาริสรา ทองเหม, และประพิมพ์ใจ เปี่ยมคุ้ม. (2560). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กออทิสติกที่สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นราชนครินทร์. *วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ*, 6(2), 21-36.
- อารีวรรณ เรือนพิบูลย์. (2565). แนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ของหน่วยบริการประจำอำเภอ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรดิติต์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, 9(8), 146-161.
- Arthur-Kelly, M., Sigafoos, J., Green, V., Mathisen, B., & Arthur-Kelly, R. (2009). Issues in the use of visual supports to promote communication in individuals with autism spectrum disorder. *Disability and Rehabilitation*, 31(18), 1474-1486. <https://doi.org/10.1080/09638280802590629>

- Gutierrez, A., Cuesta-Gomez, J. L., Rodriguez-Fernandez, P., & Gonzalez-Bernal, J. J. (2021). Implication of the sensory environment in children with autism spectrum disorder: Perspectives from school. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(14), 7670. <https://doi.org/10.3390/ijerph18147670>
- Cahyo Adi Kistoro, H., Setiawan, C., Latipah, E., & Putranta, H. (2021). Teachers' experiences in character education for autistic children. *International Journal of Evaluation and Research in Education*, 10(1), 65-77.
- Luddeckens, J., Anderson, L., & Ostlund, D. (2021). Principals' perspectives of inclusive education involving students with autism spectrum conditions - a Swedish case study. *Journal of Educational Administration*, 60(2), 207-221. <https://doi.org/10.1108/JEA-02-2021-0022>
- Miles, M. B., Huberman, A. M., & Saldana, J. (2014). *Qualitative data analysis: A methods sourcebook* (3rd ed.). Sage. <https://www.metodos.work/wp-content/uploads/2024/01/Qualitative-Data-Analysis.pdf>
- StEvens, C. (2024). The lived experience of autistic teachers: A review of the literature. *International Journal of Inclusive Education*, 28(9), 1871-1885. <https://doi.org/10.1080/13603116.2022.2041738>
- Walters, A. J. (1995). The phenomenological movement: Implications for nursing research. *Journal of Advanced Nursing*, 22(4), 791-799. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.1995.22040791.x>
- World Health Organization. (2023, November 15). *Autism: Key facts*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/autism-spectrum-disorders>